

l'accent en mots d'aquesta forma. Aqueixa pot ser la solució, car és ben raonable admetre que el mot passà al llenguatge militar català des del moment de la Conquesta i s'estengué aviat als altres usos i a la resta del territori. Cal realment cercar més? Però els catalans, que creàrem aquest mot i el transmetérem a totes les llengües del món, ens cansarem d'estudiar-ne el passat?

Des del moment que ens hem vist conduïts a pensar en l'àrab de València, notem que una explicació directa per un mot aràbic no és possible, puix que cap dels mots de les arrels *brk* i *brq* no s'hi presta. Ja no diré tant si admetem que algun mot més distant es pogué alterar allí pel contacte amb algun element mossàrab. En particular concebríem que *rawâq* 'tenda amb un pal al mig' pogué alterar-se en *barraca* 'tenda amb un pal al mig' pogué alterar-se en *barraca* valenciana. Possibilitat rebuscada i vaga.

Però hi ha una pista més concreta; que s'imposa indagar tractant-se d'un mot valencià, antic i de significat i forma semblants: *travaca* 'bastida o cadafal de fustam, sobre el qual es posava el pavelló o cortinatge d'un llit solemniat, incloent-ne el cobricel'. Si coneixem bé la història i sentits d'aquest mot és gràcies a les persistents i erudites recerques de Gulsoy, en el seu llibre sobre el diccionari de Sanelo, pp. 409-10 i 280a, estudi al qual bastarà remetre qui vulgui examinar els contextos i les fonts. La variant més corrent és *travaca*, documentada des de 1534, però n'hi ha una altra *taravaca* que ja veiem el 1515, ben assegurada per la mesura dels versos en les *Obres contemplatives* de J. Beltran i V. Ferrandis. Totes dues es testifiquen copiosament en els Ss. XVI-XVIII, i el mot encara és més o menys conegut, especialment en l'ambient popular clerical i sagristanes. S'aplicava molt sovintejadament a la *travaca* que cobria o coronava el cadafal solemne d'un mort il·lustre, p. ex., i en primer lloc el d'un rei o d'un sant, però també a tot pavelló de llit ric de gent privada, i en aquest concepte no és rar de trobar-lo en inventaris, p. ex. l'esmentat de 1534. Ve a ser, doncs, en definitiva una cosa semblant a un tabernacle o a una tenda rica que envolti un llit. Deixant a part el caràcter solemniat hi ha doncs vera semblança de forma amb les estructures de cabanes, i tendes de fustam militars, encara que aquestes es dediquin a cobricelar lliteres o jaços, en lloc de llits ostentosos o de luxe o gran dol. Hi ha algun contacte semàntic amb els ll. *tabernaculum* i *taberna* 'tenda', però n'hi ha d'altra banda amb *barraca*, més que més a València, on aquesta no és una construcció humil, sinó estatge de pescadors i llauradors, sovint bastant rica, i en tot cas no gens petita; i per més que aquesta consisteixi en una armadura o bastimentada de fusta i altres matèries vegetals, com sigui que totes les coses es destinin a cobrir o aixoplugar persones, amb la diferència que la *travaca* era per a cossos morts o dorments, i la *barraca*, per a gent viva i desperta.

És clar que també hi ha veïnatge de forma fonètica entre *taravaca* i *barraca*. Ara bé aquell ens recorda colpidorament l'osc *trebaracavum* «aedificare» (*triiba-*

rakavúm és la grafia antiga en els textos d'època preromana, com la Tabula de Bantia),¹¹ mot emparentat, encara que de no gaire prop, amb el ll. *taberna* 'tenda' (que per dissimilació sortí de *traberna, i llatí *trabs* 'biga') i amb l'ombre *tremnu* (< *treb-nu*), que significava precisament 'en la barraca' (= *in tabernaculo*).

És un mot itàlic de coneguda etimologia indoeuropea (veg. Pokorny, *IEW*, 1090.4), de l'arrel *TREB-* 'bastida de bigues', 'estatge', 'habitar', abundantament representada en cèltic, germànic i bàltic, a part de l'itàlic (i no estranya al grec i no del tot a l'eslau). La possibilitat d'aquesta etimologia per a *l(a)ravaca* és clara si suposem que es tracti d'un mot del mossàrab valencià, que no és estrany que tingués elements provinents del Mígdia d'Itàlia, en el nostre cas un verb *TREBARACARE 'edificar, construir'. El detall de la diferència fonètica a la menuda es podria explicar per diversos i obvis escalons intermedis, que no em cal esgotar ni precisar del tot.¹² En especial un d'ells fóra que un present *TREBARĀCAT, amb un postverbal *trebaraca o *trebarca, en anar-se arabitzant cada cop més el mossàrab, amb la repugnància total de l'àrab per tot grup inicial com *tr-*, havia de passar inevitablement a alguna cosa com *l(a)ravaca*, ajudant-hi la dissimilació.

Llavors fóra fàcil que l'àrab vagi assimilar això a una de les seves freqüentíssimes formes quintes i sísenes, de caràcter intensiu i causatiu, *tabârraqa o *tabâraqa; i com que al costat de les formes *v* i *vi* hi ha gairebé sempre una forma *ii* i *iii* (encara més freqüents) sense el prefix *ta-*, i amb valor quasi sinònim, és una hipòtesi ben fundada que l'àrab valencià n'extragués una segona forma *barraca 'construir'.¹³ Una altra possibilitat fóra que havent passat en mossàrab a *tresbarraca (freqüent canvi de prefix), amb fals anàlisi romanç-morisca, havent-ho entès com 'tres barraques' o 'detràs la barraca' (i més quan ja en els moros i moriscs es debilitava el sentit vivent de la llengua romànica) el mot hagués sofert una deglutinació que el deixés reduït en certes zones a *barraca*.

És clar que per molt impressionant que sigui la semblança de l'osc *trebaraka* 'edificar' no ens hem de deixar seduir. ¿Pot tractar-se d'un miratge etimològic? Indubtablement n'hi ha de no menys notables, però bé que la versemblança disminueixi cada cop més a mesura que la carcassa consonàntica i sillàbica dels dos mots comparats esdevé més llarga i complexa, i ací ho és molt i en el cas de *barraca* no és gaire menys forta. Però la casualitat hi pot ser (especialment en el segon), i llavors caldria tornar a les altres pistes ja suggerides o acudir a la següent.

Aquesta, sobretot per a *taravaca*, es funda en una notòria semblança de sentit. L'assenyalà *AlcM* en un article *taravata* (per cert mera lliçó errònia de *taravaca*). És amb un mot ben documentat en l'àrab antic (si bé estrany a l'Alcorà) i en el d'Occident, *riwâq* (amb variant menys freqüents *ruwâq*, *rawâq*), ja es registra a Orient c. a l'a. 800 d. C. (en el Leith del Khorassan) i sovint des del S. XI, amb els sentits de